

Ærkebiskop Hilarion på besøg hos paven

Vil det "tredje Rom" blive genforenet med det "første Rom"? spørger forfatteren og noterer, at et nyligt møde mellem ærkebiskop Hilarion¹ og pave Benedikt måske kan markere et vendepunkt i forholdet mellem Den ortodokse og Den katolske Kirke.

Af Robert Moynihan²

Af og til er der intet fyrværkeri. Vendepunkter kan passere i stilhed, næsten ubemærket.

Det kan være tilfældet med *Det Store Skisma*, den alvorligste adskillelse i Kirkens historie. Enden på dette skisma kan komme hurtigere og mere uventet, end de fleste forestiller sig.

Den 18. september, indenfor i Castel Gandolfo, pavens sommerresidens omkring 50 km fra Rom, mødtes en russisk ortodoks ærkebiskop ved navn *Hilarion Alfeyev*, 43 år (lærd, teolog, ekspert i liturgi, komponist og musikalsker) med Benedikt den XVI, 82 år (også lærd, teolog, ekspert i liturgi og musikalsker) i næsten to timer ifølge informerede kilder. (Der er endnu ingen "officiel" kilde til dette møde – Den Hellige Stol har stadig ikke frigivet nogen officiel udtalelse om mødet).

Tavsheden antyder, at det, der sivede ud, var vigtigt – måske så vigtigt, at Den Hellige Stol mener, at det endnu ikke er kloget offentligt at afsløre, hvad der blev drøftet.

Men der er adskillige "tegn" på, at mødet var bemærkelsesværdigt harmonisk.

Hvis det er rigtigt, så markerer dette 18. september-møde måske et vendepunkt i forholdene mellem det "Tredje Rom" og det "Første Rom" (Rom) – der har været adskilt siden 1054.³

¹ Ærkebiskop Hilarion Alfeyev af Volokolamsk, f. 1966, er den russisk-ortodokse patriark Kirill's højre hånd i økumeniske anliggender. Internetradioen katpod.dk har tidligere bragt en udsendelse med en præsentation af ærkebiskoppen, mens han endnu var biskop af Wien. **Klik her** for at høre denne udsendelse. Red.

² Dr. Robert Moynihan er grundlægger og redaktør af månedstidsskriftet *Inside the Vatican* og forfatter af flere bøger, herunder "Let God's Light Shine Forth: The Spiritual Vision of Pope Benedikt XVI". - Artiklen er oversat af Käthe Lund. Red.

Ærkebiskop Hilarion var fem dage i Rom som repræsentant for den nye russiske ortodokse Patriark Kirill af Moskva.

En af de nøglepersoner, ærkebiskop Hilarion mødtes med, var kardinal Walter Kasper. Den 17. september fortalte kardinalen til Vatikanets radio, at han og ærkebiskop Hilarion havde en "meget rolig samtale".

Kardinal Kasper afslørede også noget forbløffende, nemlig at han havde foreslået ærkebiskoppen, at de ortodokse kirker danner en slags "bispekonference på europæisk niveau", som kunne udgøre en "direkte samarbejdspartner" for fremtidige møder.

Det ville være et revolutionerende trin i de ortodokse kirkers organisation.

Pave-Patriark møde?

Kardinal Kasper sagde, at et pave-patriark møde ikke stod på den umiddelbare dagsorden og ville formentlig ikke finde sted i Moskva eller Rom, men et eller andet "neutralt" sted (Ungarn, Østrig og Hviderusland er muligheder).

Ærkebiskop Hilarion selv afslørede meget om, hvordan hans besøg i Rom skred frem, da han om aftenen den 17. september (før sit møde med Paven) mødtes med Sant'Egidio kommunitetet, en italiensk gruppe, der er kendt for sit arbejde med de fattige i Rom.

"Vi lever i en afkristnet verden, en tid, som nogle fejlagtigt beskriver som post-kristen", sagde ærkebiskop Hilarion. "Vor tids samfund med deres praktiske materialisme og moralske relativisme er en udfordring til os alle. Menneskehedens fremtid afhænger af vor respons ... Mere end nogensinde før må vi kristne stå sammen."

En rapport fra Interfax, det moskovitiske patriarkats nyhedstjeneste, afslørede den 18. september, at ærkebiskop Hilarion talte til paven om "samarbejde mellem den russisk ortodokse og den romersk katolske kirke på området moralske værdier og kultur" – især under de "russisk åndelig kultur-dage", en art udstilling med foredrag, planlagt til at finde sted i foråret 2010 i Rom. (Man kunne forestille sig, at paven selv ville besøge en sådan udstilling).

Til minde om besøget overrakte ærkebiskop Hilarion paven et bryst-kors, fremstillet i den russisk ortodokse kirkes værksteder, rapporteredes det ifl. Interfax.

Besøg i katakomberne

Interfax bringer detaljer om Hilarions bemærkninger i Skt. Callixtus' katakomber.

"Fornægtet af verden, langt fra det menneskelige blik, dybt under jorden i huler udførte de første romerske kristne den dåd at frembære bønnen," sagde Hilarion. "Deres liv bar frugt i form af hellighed og martyriets heltemod. Den hellige Kirke blev bygget over deres blod, udgydt for Kristus."

"Så kom Kirken ud af katakomberne, men den kristne enhed gik tabt," sagde ærkebiskoppen.

Ærkebiskop Hilarion sagde, at menneskets synd er årsagen til alle adskillelser, medens kristen enhed kun kan genoprettes gennem hellighed.

"Enhver af os, der samvittighedsfuldt udfører den opgave, Kirken har givet ham eller hende, er kaldet til personligt at bidrage til den kristne helligheds skat og til at arbejde for at opnå den kristne enhed, som Gud befaler"; sagde ærkebiskoppen.

³ Udtrykket "det tredje Rom" om Moskva som afløser af "det andet Rom" (Konstantinopel) stammer fra russiske forfattere i 1600-tallet. Red.

En anden Interfax rapport i dag tilføjede yderligere information om mødet med paven.

Voksende indflydelse

Under en samtale med pave Benedikt XVI pegede ærkebiskop Hilarion af Volokolamsk på de ortodokse troendes stilling i Vest-Ukraine, hvor tre ortodokse bispedømmer er blevet næsten udryddet som følge af undertrykkelse fra de græske katolikker i de sene 1980-ere og tidlige 1990-ere", rapporterede Interfax.

Ærkebiskop Hilarion "konstaterede behovet for at tage konkrete skridt for at forbedre situationen i Vest-Ukraine" i området med bispedømmerne Lvov, Ternopol og Invano-Frankovsk, lød rapporten.

I mellemtiden synes den russisk ortodokse kirkes indflydelse i selve Rusland under ledelse af patriark Kirill at vokse – dog ikke uden opposition.

Kirill's opstigen i Rusland og hans voksende indflydelse på lovgivningsmæssige områder synes at rejse opposition fra "siloviki", dvs. kræfter, der har forbindelse med det gamle KGB.

I en artikel i den aktuelle udgave af *Argumenty Nedeli* siger *Andrey Uglanov*, at Kirill's usædvanlige aktivitet har tiltrukket sig opmærksomhed fra nogle, der ikke bryder sig om at få sat spørgsmålstejn ved deres positioner, for slet ikke at tale om at se dem udfordret. Og det er blevet "Kirill's store problem".

Disse "siloviki", siger Uglanov, er blevet fornærmet over Kirill's "anti-stalinistiske og anti-bolsjevikiske handlinger", omfattende hans besøg ved Solovetsky-stenen på Lubyankapladsen i Moskva på selve Mindedagen for Ofrene for Politisk Undertrykkelse.

Set i denne sammenhæng får Hilarions besøg i Rom endog større betydning.

Den russisk-ortodokse kirke er en magtfaktor i Rusland, men den står ansigt til ansigt med opposition, og den har brug for allierede.

Hvad der sker under Hilarions besøg i Rom, kan således få konsekvenser ikke blot for at overvinde *Det Store Skisma*, men også for den kulturelle, religiøse og politiske fremtid i Rusland og i Europa som helhed.

Det er i denne sammenhæng ganske særlig betydningsfuldt, at Hilarion, Kirill's "udenrigsminister", har nogle af de samme dybe interesser som Benedikt XVI: liturgien og musikken.

"Som 15-årig dreng trådte jeg for første gang ind i Herrens helligdom, det Hellige af det Hellige i den ortodokse kirke", skrev Hilarion engang om den ortodokse liturgi. "Men det var først efter, at jeg trådte ind til alteret, at 'theourgia', mysteriet og 'troens gæstebud' begyndte, som er fortsat frem til denne dag.

"Efter min ordination så jeg min bestemmelse og mit væsentligste kald i at tjene Den Hellige Liturgi. I sandhed – alt andet, så som prædiken, sjælesorg og teologisk lærdom, var centreret omkring det vigtigste fokus i mit liv – liturgien."

Liturgi

Disse ord synes som et ekko af følelserne og erfaringerne hos Benedikt XVI, som har skrevet, at påskenats og påskemorgens liturgi i Bayern, hvor han levede som barn, var formative for hele hans eksistens, og at hans skrifter om liturgi (en af hans bøger har titlen "Troens Gæstebud") er det vigtigste for ham blandt alle hans lærde bestræbelser.

"Ortodoks guddommelig tjeneste er en uvurderlig skat, som vi må værne omhyggeligt", har Hilarion skrevet. "Jeg har haft lejlighed til at være til stede ved såvel protestantiske som katolske gudstjenester, som – med sjældne undtagelser – var en skuffelse ... Siden det andet Vatikankoncils liturgiske reformer er de katolske kirkers gudstjenester blevet meget lidt forskellige fra de protestantiske."

Atter en gang, disse ord fra Hilarion synes at være et ekko af Benedikt XVI's egne bekymringer. Paven har gjort det klart, at han ønsker at reformere Den katolske Kirkes liturgi og bevare, hvad der var gemt i den gamle liturgi og nu risikerer at gå tabt.

Hilarion har anerkendende citeret den ortodokse *Sankt Johannes af Kronstadt*. Sankt Johannes af Kronstadt skrev: "Kirken og dens guddommelige tjeneste er en legemliggørelse og virkeliggørelse af alt i kristendommen ... Det er den guddommelige visdom, opnåelig for enkle, elskende hjerter."

Disse ord genlyder af ord, skrevet af kardinal Ratzinger, nu Benedikt XVI, som ofte sagde, at liturgien er en "skole" for den jævne kristne, som delagtiggør selv ulærde i troens dybe sandheder gennem dens bønner, bevægelser og hymner.

Musikken

Hilarion er de senere år blevet kendt for sine musikalske kompositioner, især til julen og til langfredag, fejringen af Kristi fødsel og hans lidelse. Disse værker har været fremført i Moskva og i Vesten, i Rom i marts 2007 og i Washington DC i december 2007.

Nærmere forbindelser mellem Rom og Moskva kunne altså få dybtgående betydninger for det kulturelle og liturgiske liv i Vestens kirke. Der kunne komme en fornyelse af kristen kunst og kultur så vel som af troen.

Alt dette var i spil ved det rolige møde mellem ærkebiskop Hilarion og Benedikt XVI en fredag eftermiddag, i paladset med udsigt over Albanersøen.

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk